

Megbízó:

MNB-Ingatlan Korlátolt Felelősségű Társaság

Székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.

Adószám: 25569751-2-41

Szakértői ügyszám:

TP-K-0204/2020.

IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY

A szakvélemény 17 számozott oldalból áll.

Készült: 3 példányban

Kapják: 2 példány a megbízó részére
1 példány a szakértői irattár részére

Készítette:

I. MEGBÍZÓ

MNB-Ingatlan Korlátolt Felelősségű Társaság

Székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.

Adószám: 25569751-2-41

Kapcsolattartó:

II. FELADAT

A szakértő az előzetes ismeretanyag – elektronikus formában részére megküldött fényképek és műtárgylista, valamint a helyszíni szemle alapján – nyilatkozzon, hogy a szakvélemény készítésének időpontjában a kulturális javak körébe sorolható képzőművészeti alkotások (1. Rippl-Rónai József: Lengyel Menyhért portréja olaj, 50x67 cm, szignálva balra fent, védett; 2. Szőnyi István: Gyermekek olaj fatáblán, 102x70 cm, szignálva, 1931, védett; 3. Kmetty János: Csendélet olaj, vászon, 58x70 cm; 4. Ferenczy Károly: Nagybányai tájkép olaj, vászon, 87x73 cm; 5. Egry József: Búcsúzás olaj-pasztell, 100x70 cm) egyenkénti becsült forgalmi értéke mekkora.

III. A SZAKÉRTŐI VIZSGÁLAT MÓDSZEREI, ÁLTALÁNOS MEGÁLLAPÍTÁSOK

A feladatban meghatározott művek értékvizsgálatához köthető becsült forgalmi értékeket a nemzetközi és hazai szakértői gyakorlatnak megfelelő alsó és felső becstérték meghatározásával adom meg. A szakértői vélemény elkészítéséhez felhasználtam az elektronikusan és nyomtatott formában elérhető releváns művészeti adatbázisokat, a művészre és a konkrét műalkotásokra vonatkozó szakirodalmat, valamint a művekről korábban készült szakvéleményeket. A szakértői véleményem kialakításakor a műtárgyak hazai és nemzetközi szakértői gyakorlatban elfogadott legfontosabb érték meghatározási szempontjait használtam:

- a műalkotások leírása, állapotának rövid ismertetése (az azonosításra alkalmas tárgylista leírása tartalmazza a művek állapotát. Abban az esetben, ha azok restaurálásra szorulnak, vagy bármilyen értékcsökkentő sérülés látható rajtuk, külön rögzíti a tárgyleírás)
- az alkotó ismertsége, elismertsége, művészettörténeti besorolása: az alkotók rövid életrajzának/pályájának ismertetésében
- a műalkotások provenienciája – az alkotásokra vonatkoztatható korábbi gyűjteményi, kiállítási, tulajdonlasi és értékesítési adatok közlése
- az öt különböző alkotó alkotásainak jelenlegi és várható értéke a hazai műtárgypiacon, értékesítési referenciaszámok közlése
- egyéb szakértői szempontok, megjegyzések (érték csökkentő és értéknövelő tényezők).

A szakvéleményt és az öt darab festményhez rendelt becsült forgalmi értékeket elsősorban személyes műkereskedelmi szakértői tapasztalatom, a rendelkezésemre bocsájtott dokumentumok, az alkotókra és a konkrét művekre vonatkozó tanulmányok és szakirodalom felhasználásával, az aktuális honi és nemzetközi műtárgypiaci trendek és a fent leírt vizsgálati szempontok alapján alakítom ki. A szakértői vélemény ellátásához felhasználtam az elektronikusan elérhető releváns adatbázisokat, a művészre

és a konkrét műalkotásokra vonatkozó információkat. A szakvélemény nem minden esetben rögzíti a művek monográfiákban vagy más szakirodalomban és kiállításokon történő reprodukálását, hivatkozásokat. A művekre adott becsült forgalmi érték nem azonos a művek eladási és vételárával.

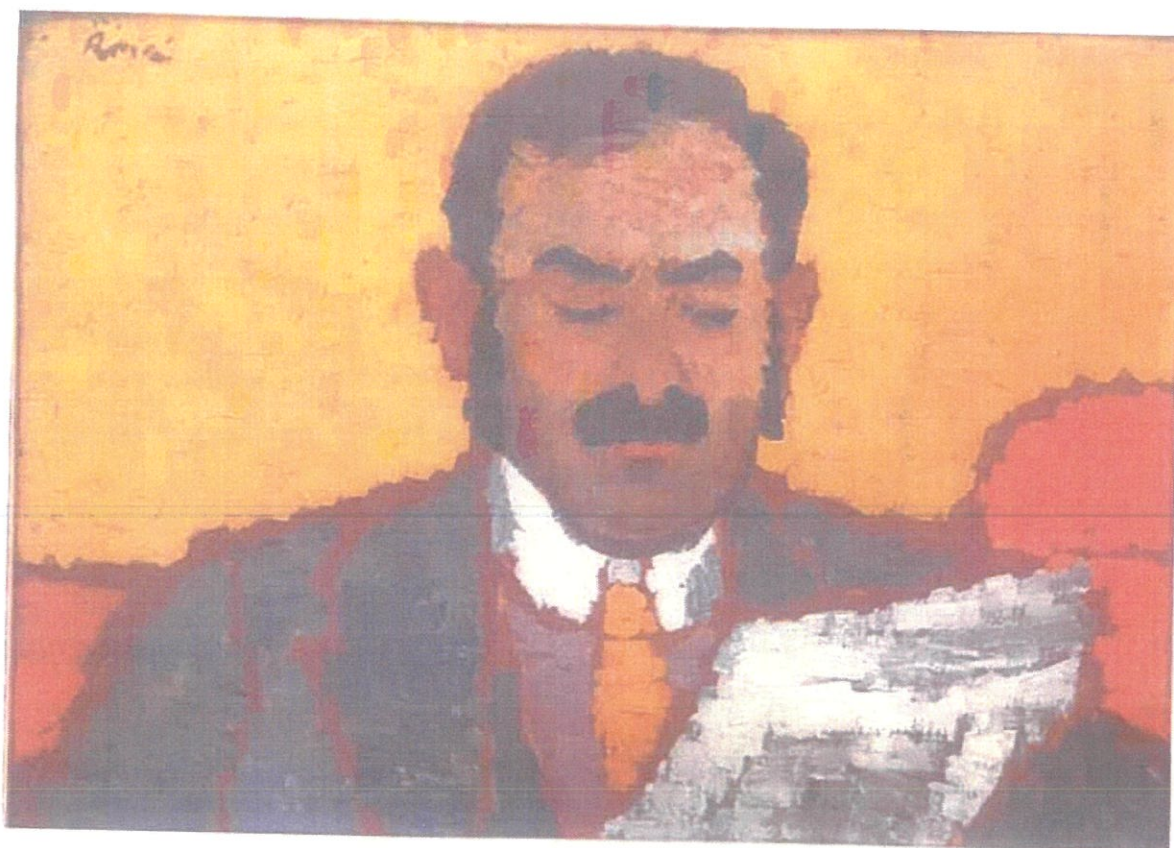
Megbízó részéről felmerült, hogy az alkotásokat természettudományos módszerekkel is vizsgálja birtokbavétel előtt. Véleményem szerint a művek érték meghatározásához szakmailag nem indokolt a vizsgálat elvégzése. A művek provenienciája alapján a művek a műkereskedelmi szereplők előtt hosszú évtizede ismert alkotások. A műveken látható korábbi kiállítási etikettek és raglapok, valamint jelen szakvéleményben is felhasznált, az adott művekhez korábban készült eredetiséget és eredetet igazoló szakvélemények egyértelműsítik a művek eredetiségét, származását.

IV. ELŐZMÉNY, DOKUMENTUMOK

Megbízó részemre elektronikus formában megküldte a művek fotóját és nyilvántartásában szereplő tárgyleírásokat. Szakvéleményem tárgyleírásában ezeket a dokumentumokat felhasználtam. A megbízó kérésének megfelelően a jelenlegi tulajdonos otthonában az alkotásokat egyenként áttekintettem. A szemle során a festmények fizikai kondíciói mellett vizsgáltam azok állapotát, jelzetüket, minőségüket, jelenlegi tulajdonoshoz kerülésük körülményeit, amely az alkotások provenienciájának vizsgálata során az alkotások előéletének fontos fejezete. Az alkotások mindegyike a '90-es évek után újjáéledő honi műkereskedelmi piac egyik fontos szereplőjétől kerültek megvásárlással a Ránki-Klukon házaspár gyűjteményébe. Ránki Dezső és Klukon Edit zongoraművész házaspár közel 30 éven át élt együtt és őrizte féltve a most eladásra kínált műveket. Ezt a tényt a művek között tárgyleírásában rögzítettem, és fontos értéknövelő tényezőként kezeltem a forgalmi érték kialakítása során.

V. MŰTÁRGYLISTA

A műtárgylista a Megbízó által átadott lista sorrendjében mutatja be az öt darab alkotást, szakértői szempontok szerinti értékvizsgálatát, majd az összegzés fejezetben közölt táblázatban – szintén a megbízó által adott műtárgylista sorrendjében – a becsült forgalmi érték tételes közlése olvasható.

Rippl-Rónai József (1861. Kaposvár – 1927. Kaposvár): Lengyel Menyhért portréja

Olaj, lemezpapír

50 x 67 cm

Jelezve balra fent: Rónai

Hátoldalán: Ernst Múzeum gyűjteményi bélyeg: XII. 951 Lengyel Menyhért Rippl Rónai

Proveniencia:

Ernst Múzeum Aukciója

Árverési Csarnok – 1939. Január 481. tétel

Korábban Hős Ferenc tulajdonában

1992-től Ránki Dezső és Klukon Edit gyűjteményében

Genthon szám: MKCS-c-T-36/2498

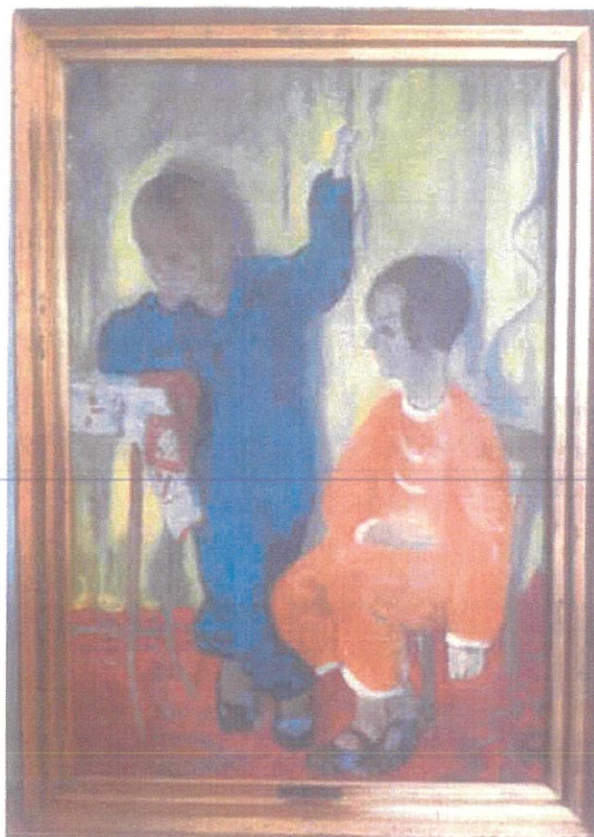
VÉDETT!

Rippl-Rónai József életműve a magyar festészettörténet egyik legértékesebb, legtöbbre értékelt fejezete. A művész életművén belül ma a hazai műtárgypiacon a legkeresettebb alkotások az 1910 körül induló alkotói szakasz, az úgynevezett kukoricás korszak, amely a magyar modernizmus egyedi hangú, európai színvonalú festészeti teljesítménye. Rippl-Rónai József ezen alkotói korszaka az 1908-ban Párizsból Kaposvárra történő hazaköltözését követően indul. A művész szűk környezetében a Róma Villában berendezett műteremben készülő alkotások a családi élet szereplőit, valamint az egyre gyakrabban odalátogató művészeti élet fontos szereplőit, barátokat, pályatársakat ábrázolja. A portréfestészet Rippl-Rónai korai fekete korszakában is jelentős műveket eredményezett, amely festői program a kukoricás korszakban majd a '20-as évek pasztell képeinek sorozatában is számottevő és értékes portrékat eredményez. Műkereskedelmi gyakorlatban az ábrázolt személy ismertsége és elismertsége döntő fontosságú értéknövelő tényező.

Lengyel Menyhért portréja nagy valószínűséggel a Róma Villában eltöltött két napban készülhetett 1910-ben. Az akkor már ismert író Lengyel Menyhért feladata Rippl-Rónai „Emlékezéseim” című írásának átfésülése volt. Lengyel Menyhért nem elsősorban világszerte játszott darabjai, vagy hollywoodi sikerfilmek kapcsán fontos számunkra. A Csodálatos mandarin szövegkönyve miatt igazán fontos a magyar kultúra szempontjából. Ebből a szempontból vizsgálva az alkotás értékét kijelenthetjük, hogy az alkotás kiemelkedő jelentőségű kulturális értékkel bíró közgyűjteményi darab. Értéke a hazai művészettörténet és művelődéstörténet szempontjából is kiemelkedő jelentőségű, olyan alkotás, amelynek értéke az ábrázolt személy, a portré készítője okán összegző főmű, amely az 1910 körüli honi kulturális élet korjelző alkotása lehet. Az értékelésnél fontos értéknövelő tényező az a tény, hogy az alkotás kulturtörténeti kuriózumnak számít.

A mű az 1910-es évek modern magyar pikturájának, ezen belül továbbá Rippl-Rónai József kukoricás korszakának is kiemelkedő főműve. Az alkotás Rippl-Rónai új festészeti technikájának brutális, ragyogó, sugárzó darabja. Nemzetközi színvonalú alkotás. Rendkívül jó minőségű darab.

Az alkotás műtárgypiaci vizsgálata során a hasonló művekről megállapítható, hogy az elmúlt években a hazai műtárgypiac legsikeresebben, legmagasabb áron eladható darabjaivá váltak. A „Kertben” című 1909-es alkotás 2019-ben a Virág Judit Galéria árverésén 198 millió forintos áron ütötték le, míg egy évvel korábban 2018. decemberében az 1910-ben készült „Virágok sárga és fehér vázában” című alkotás leütési ára 180 millió forint volt. Személyes műkereskedelmi tapasztalatom alapján a most vételre felajánlott Rippl-Rónai József alkotás a hazai műtárgypiacon a befektetők és gyűjtők körében nagyon sikeresen értékesíthető alkotás lehetne. Az alkotás az elmúlt évtizedekben mindvégig magánkézben volt, de különösen fontos kulturális értékét már 1957-ben felismerve és elismerve védetté nyilvánították. Akkori tulajdonosától 1992-ben került Ránki Dezső és Klukon Edit zongoraművészek otthonába. Kivételes, kiemelkedő jelentőségű főmű.

Szőnyi István (1894. Újpest – 1960. Zebegény): Testvérek (Gyerek, Zsuzsa és Péter)

Olaj, falemez

102 x 70 cm

Jelezve jobbra lent: Szőnyi I. 1931.

Hátoldalán: Szőnyi István BP (tussal) aukciós sorszám: 223.Olasz vámraglap: 1 V 5469

Kiállítva:

Velencei Biennálé kiállítási raglapja: XX. Esposiz, Biennale Internaz. d' Arte di Venezia, 1936-IV 200.), a kiállítás szervezésében részt vevő Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület törzskönyvi lapja (233, Szőnyi István, Testvérek, olaj) és raglapja (184), a Biennalé német nyelvű, olasz kitöltött raglapja (Szőnyi István, Fratelli, Non vendita, Frankel, Budapest)

Artunion Művészeti Közös Vállalat cédulája: Szőnyi István Testvérek, olaj, Ránki Dezső tulajdona

Virág Judit Galéria kiállítási cédulája (121 legszebb magyar festmény, 2009. október 26.-november 29.

Proveniencia:

Vétel a Qvalitas Galériából 1987.

1987-től Ránki Dezső és Klukon Edit gyűjteményében

VÉDETT!

Szőnyi István életművében gyermekeihez köthető festői programja az 1924-ben Bartóky Melindával kötött házassága után jelenik meg. A Bartóky-család Zebegényi otthonában letelepülő fiatal festőnek és feleségének 1924-ben született lányuk, Zsuzsanna, kisfiuk Péter pedig 1926-ban született. Szőnyi István innentől kezdve gyakran festi, rajzolja meg gyermekeit. Sokszor a gyermeki motívumot használva alakítja klasszikus témává a családtagokat (elsősorban sokszorosított grafikai munkán). A bensőséges családportrék sorozatában feldolgozott alkotásokon keresztül végigkövethetjük a gyerekek növekedését. Zsuzsanna és Péter állandó alapmotívuma a teljes életműben fel-felbukkanó motívumkincs, amelyen keresztül a növekedő gyermekek élete mellett a festői programok változása is jól nyomonkövethető. Ebbe a sorozatba illeszthető be a most értékelésre kerülő „Gyerekek” című alkotás is.

Az alkotás különleges és jelentős műként szerepel Szőnyi István festészeti hagyatékában. Erre utal, hogy a mű elkészülte után hazai és nemzetközi viszonylatban is fontos kiállításokon szerepelt. Először az ekkor európai hírű Tamás Galériában volt kiállítva 1932-ben, majd az 1936. évi Velencei Biennále Magyar Pavilonjában találkozhatott vele a nagyközönség. Az életműben betöltött kiemelkedő helyét mutatja a Szőnyi Istvánról szóló első monográfiában történő reprodukálása. A Frankel Ernőtől Frankel József által átvett, a harmincas évek vezető budapesti kortárs galériájának kiállításán 1937-ben szerepelt. Szakmailag még a művész életében nagyon rangos helyre emelt művel a nagyközönség hosszú évtizedek utáni lappangás után 2009-ben a Virág Judit Galéria 121 remekmű című tárlatán találkozhatott.

Az alkotás szakmailag tehát kiemelkedő jelentőségű a Szőnyi életműben, amelyet számos hazai és nemzetközi kiállítás is bizonyít. További értéknövelő tényező, hogy a hazai műtárgypiacon hasonló kvalitású alkotással évek óta nem találkozott a nagyközönség.

Az alkotáshoz analógiaként hozzárendelhető művek többnyire ma már közgyűjteményekben lelhetők föl. Ilyen: Zsuzsa falóval, 1927 Magyar Nemzeti Galéria, Zsuzsa korsóval, 1928 Szőnyi István Múzeum, Zebegény; Zsuzsa ajtóban, 1931 Magyar Nemzeti Galéria.

A most megvételre kínált Szőnyi István alkotás minden bizonnyal nagy érdeklődésre számíthatna a hazai műtárgypiacon. Személyes műkereskedelmi tapasztalatom alapján a korszakot gyűjtő nemzetközi magángyűjteményekben is sikeresen szereplhetne az alkotás, amely mind gyűjtői, mind pedig műtárgybefektetési szempontok alapján kiemelkedő értéket képviselő alkotás. A becsült forgalmi érték megadásánál értéknövelő tényezőként vettem számba a műtárgy gazdag és ismert provenienciáját, a művész életében betöltött különleges, személyes érintettséget, az alkotás kvalitását.

Kmetty János (1889. Miskolc – 1975. Budapest): Csendélet kancsóval, gyümölcsökkel

Olaj, vászon

58 x 70 cm

Jelezve jobbra lent: Kmetty

Proveniencia:

Vétel a Qvalitas Galériából

1988-tól Ránki Dezső és Klukon Edit gyűjteményében

Kmetty János (1889-1975) a hazai modernizmus egyik meghatározó képviselője, pályakezdését a nagybányai neósok, a Nyolcak, a francia kubizmus befolyásolta; itthon részese lett az aktivista mozgalomnak. Az 1930-as évektől kezdve egyre gyakrabban dolgozott Szentendrén, 1946-ban választották be a szentendrei művésztelep tagjai közé. A kubizmus egyik hazai megismertetőjeként tartjuk számon, bár nem vette át annak minden jellegzetességét: egy saját festői világához igazított, egyénileg értelmezett változatát alakította ki. Korai parkjeleneteit ábrázoló képeit a kubizmus hazai legszebb, legértékesebb művei között tartjuk számon. Életművének jelentős és mindvégig fontos festészeti eleme a csendéletfestészet. A kezdeti Cézanne-i hatású kompozíciók a '20-as, '30-as évekre jellemzően újságokkal kiegészülő modern felfogású csendéletekké alakulnak. Ezekben a kompozícióban már elmaradnak a Cézanne-i drapériák és egy dekoratív, színes, a kubizmus irányelveit követő formanyelvre változó csendéletsorozat következik. Ezeknek az alkotásoknak a sorozata a teljes életművön keresztül jelen van Kmetty piktúrájában. Kmetty Cézanne alkotásaival nagy valószínűséggel az 1906-os Cézanne emlékkiállításán találkozott, amely kiállítás egy egész festőgenerációra hatott, és amely a magyar modernista törekvésekben, és így Kmetty korai munkáin is tetten érhető. Az ebbe a tárgykörbe sorolható alkotások Kmetty János keresett és legmagasabbra értékelt művei a magyar műtárgypiacon. Az ebből az időszakból, a hazai műtárgypiacon elérhető adatokból érdemes kiemelni Kmetty János 1915-ös „Csendélet fehér kancsóval és gyümölcsökkel” alkotását, amelyet 2007-ben 60 millió forintot ütöttek le a Kieselbach Galéria árverésén.

Jelen alkotás véleményem szerint az életmű kevésbé értékes csendéletsorozatából, az 1930-as évekből származik. Az értékvizsgálat szempontjából a hazai műtárgypiac jelenlegi tendenciáit ismerve az alkotás elsősorban gyűjtői és befektetői szempontok alapján, kevésbé pedig az árverések széles vevőköztségének ízlése szerint értékelhető.

A mű kiváló összegző kompozíciója Kmetty János majd harminc éve tartó festői programjának, a csendélet-kompozícióinak. Olyan összegző műként lehet rá tekinteni, amely magán hordozza Kmetty korábbi életművének minden fontos festői programját; Cézanne-i festői hagyományokat követő, a magyar kubizmust ismerő, dekoratív mű.

Elsősorban az életműben felbukkanó festői periódusok, programok, és korszakokat összekötő, összegző műként értékeltem a szakvélemény készítésének időpontjában. Az érték kialakításánál vizsgáltam hasonló adott korból származó Kmetty csendéletek eladási árait. A publikus és nem publikus csatornákon történt értékesítések, és a korábban ismertett szakértői szempontok alapján értékeltem a művet.

Ferenczy Károly (1862. Bécs – 1917. Budapest): Tájkép

Olaj, vászon

88 x 73 cm

Jelzés nélkül

Hátoldalán: töredékes raglapon: Ferenczy Károly N. Bánya Tájkép

Proveniencia:

Vétel a Qvalitas Galériából

1990-től Ránki Dezső és Klukon Edit gyűjteményében

A modern magyar festészet megszületésének szempontjából Ferenczy Károly a legfontosabb, megkerülhetetlen művészek egyike. Alig több, mint 25 évet felölelő festői életművének minden főműve összegző erejű, a teljes magyar művészettörténet és művelődéstörténet számára is jelentős, sokszor meghatározó alkotás. Ferenczy (Freund) Károly (Bécs, 1862 – Budapest, 1917) a modern magyar festészet kétség nélkül egyik legfontosabb mestere. Jogai tanulmányok után kezdett el csak a festészettel foglalkozni. 1884-ben Rómába utazott tanulmányútra, majd 1885 őszén néhány hónapig Münchenben tanult. 1886-ban magyarosították családnévüket. Ezután családotól Münchenbe utazott, hogy ott továbbtanuljon, ahol megismerkedett Hollószy Simonnal és Csók Istvánnal. Ezután Nápolyban beiratkozott az ottani Képzőművészeti Akadémiára. 1887–1889 között a párizsi Julian Akadémián tanult tovább, mesterei Tony Robert-Fleury és William-Adolphe Bouguereau voltak. 1896-ban Hollószy Simonnal, Réti Istvánnal, Thorma Jánossal, Csók Istvánnal és Iványi-Grünwald Bélával megalapították a nagybányai művésztelepet. 1902-től a Nagybányai Szabad Festőiskola egyik vezető mestere volt. 1902-ben a müncheni Secession nemzetközi kiállításán is kiállított. 1903 őszén művészeti magániskolát nyitott Pesten. Első gyűjteményes kiállításán, a Nemzeti Szalonban nyolcvanhat képet vonultatott fel. A Saint Louis-i világkiállításán *Festőnő; Noémi kibontott hajjal* című képét kitüntették. *Festő és modell műteremben* című festményével elnyerte a VI. Velencei Biennálé nagy aranyérmét. 1906-ban a Magyar Királyi Mintarajztanoda tanárává nevezték ki, ahol alakrajzot és festést tanított. 1907-ben a Nemzeti Szalon alelnökeként ő rendezte az annak új épületét felavató kiállítást. A MIÉNK (Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre) alapító tagjaként 1908-ban Szinyei Merse Pállal és Rippl-Rónai Józseffel hármasan ő szervezte a MIÉNK első kiállítását. Még abban az évben Londonban, az Earl's Courtban rendezett magyar kiállításon vett részt. 1909-ben a MIÉNK második kiállításán szerepelt. Ebben az évben szervezte meg Rózsa Miklós a Művészház egyesületet, amelynek vezetőségi tagja lett. Kiállított Münchenben, a Glaspalast X. nemzetközi kiállításán és a VIII. Velencei Biennálén. 1910-ben a MIÉNK harmadik tárlatán állított ki, majd Berlinben, a Secession kurfürstendammi termében rendezett Magyar Mesterek című kiállításon vett részt. A Művészházban két kiállításon szerepelt, és képviselte Magyarországot a IX. Velencei Biennálén is. Ettől az évtől évente, forgó rendszerben Réti Istvánnal és Thorma Jánossal hárman vezették felváltva a nagybányai szabadiskolát. 1911-ben a Művészház első tisztújító közgyűlésén az igazgatóság tagjává választották. Október 21-én megalakult a Nagybányai Festők Társasága, aminek ő lett az első elnöke. Rómában nemzetközi kiállításon mutatták be műveit, majd a Műcsarnok téli jubiláris kiállításán *Hármas arckép* című munkájával elnyerte a nagy állami aranyérmét. 1913-ban a Műcsarnokban második gyűjteményes kiállítását rendezte. A Glaspalast XI. nemzetközi kiállításán *Anyja gyermekével* című festményével elnyerte a kiállítás nagy aranyérmét. Ő rendezte a XIV. Velencei Biennálé magyar kiállítását; ahol

műveit külön teremben helyezték el. Az első világháború kitörésekor éppen Nagybányán időzött, ahol szeptemberben átvette az iskola vezetését. 1916-ban gyermekeivel közös kiállítása nyílt az Ernst Múzeumban. Már életében elismerten, mint a modern magyar művészet egyik legjelentősebb mesterét tartották számon, e rangja azóta csak erősödött. A Magyar Nemzeti Galéria állandó kiállításán számos műve szerepel.¹

Ferenczy Károly Hollósy Simon növendékeként érkezett Nagybányára 1896-ban, és 1905-ig folyamatosan itt élt és dolgozott. 1906-tól főiskolai tanári kinevezésétől már csak a nyarakat töltötte Nagybányán. Nagybánya új minőséget adott Ferenczy festészetének, az ott készült művei a magyar festészettörténet szempontjából is döntő fontosságú, iskolateremtő erejű alkotások. Az ebből az időszakból származó főművek ma a magyar közgyűjtemények és a legjobb magángyűjtemények legfontosabb darabjai. A *Hegyibeszed, Háromkirályok, Józsefet eladják testvérei, Ábrahám áldozata* című alkotásai mind az ember és természet szent kapcsolatán alapuló, emelkedett hangulatú, idilli harmóniát sugalló alkotások. Ferenczy Károly nem csak a magyar művészettörténeti kánonban foglal el kiemelkedő helyet, de a magyarországi műkereskedelemben is mindig a legmagasabbra értékelt, legkeresettebb művészek közé tartozott. Főművei azonban gyakorlatilag egytől-egyig közgyűjteményekben vannak, így mindig is ünnep volt, ha egy-egy jelentős műve árverésre került. Jellemzően azonban nem az aukciókon találták meg ezek az alkotások útjukat a legfontosabb magángyűjteményekbe, hanem private sale keretében kerültek új tulajdonosokhoz. Ez az oka annak, hogy az aukciós adatbázisokban található adatok nem mutatják azt az árszínvonalat, mely a képek eladását jellemezte. A most megvételre kínált alkotás annak ellenére, hogy nem szerepelt sem a 2011-es Magyar Nemzeti Galériában rendezett életmű tárlaton, sem a katalógushoz tartozó oeuvre katalógusban mégis fontos és kiemelt helyet kaphat az életműben, hiszen az alkotás több, a korábban említett Ferenczy főművek (*Józsefet eladják testvérei*, *Lóitatás* című alkotások) háttérül szolgáló vizes síkot ábrázolja. Az alkotás így nagy valószínűséggel a Zazar folyásának képét mutatja. A mű nagy valószínűséggel tájképtanulmány más nagyméretű alkotásához, ezzel együtt nem érezzük vázlatnak, önálló alkotásként értelmezhető. A kép előéletével kapcsolatban ismert, hogy az alkotás 1994-ben *Zazar-part* címmel került a Magyar Nemzeti Galéria Műtárgybírálati Osztályára, majd hosszú időre ismét kikerült a szakma látószögéből. Az alkotás különös atmoszférája a korai Nagybányai plain-air hatás, és a Müncheni iskolára emlékeztető színfoltjai az életmű különösen értékes darabjává emeli a művet. Korszakokat összekötő alkotás, amely mind a Ferenczy-életmű, mind pedig a magyar festészettörténet és művészettörténeti szempontjából rendkívül értékessé teszi a képet.

¹ Korábbi szakvéleményben már felhasznált életrajzi szöveg

Egry József (1883. Zalaújlak – 1951. Badacsonytomaj): Búcsúzás

Olajpasztell, papír

70 x 100 cm

Jelezve jobbra lent: Egry József Badacsony

Hátoldalon: autográf felirat: Egry József, Búcsúzás, olaj-pasztell

Kiállítva:

„A Magyar művészetért” Képzőművészeti kiállítás. Budapest, Múcsarnok, 1940. december-1941.

január., kat.: 646. (Bucsuzas)

Reprodukálva:

„A Magyar művészetért” Képzőművészeti kiállítás. Budapest, Múcsarnok, 1940. december-1941. kat.

646. reprodukálva hátsó mellékletben.

Proveniencia:

1990 évek elejétől Ránki Dezső és Klukon Edit gyűjteményében

Napszámos-paraszti családban született. Autodidakta módon kezdett festeni, majd Lyka Károly segítségével egy évet Párizsban töltött. Onnan került a Képzőművészeti Főiskolára Szinyei Merse Pál és Ferenczy Károly mellé. 1910-től volt kiállító művész. 1911-ben kijutott Belgiumba, ahol nagy hatással voltak rá Meunier festő és szobrász kikötőmunkásokat formáló alakjai, néhány évig maga is a város peremén élő munkásembereket festette összefoglaló stílusban, arany-barnás színvilágban. Az 1920-as években kezdett a fény átalakító erejével foglalkozni. Eleinte az expresszionista szimbolikával közeledett a napkultuszhoz, egyéni erővel festett zaklatott, nyugtalan képeket. Olaj-pasztell vegyes technikát fejlesztett ki, hogy a fényköri jelenségekhez alkalmas testtelen felületekkel dolgozhasson. A fénytől átjárt atmoszféra maradt a témája mindvégig.

Művei egy témát variáltak, legfőképpen a balatoni tájat. Egyszerre szétbont és szerkeszt. A természetelvűség új értelmezése ez, amely teljesen eredeti hang az európai festészetben. A most megvételre felajánlott alkotás, a Búcsúzás Egry művészetének legértékesebb periódusából származó alkotás. Egry számára a Balaton és a Badacsony kifogyhatatlan ihletőjévé vált, atmoszférikus festészetének fő motívumkincse a Balaton.

Késői legértékesebb képeinek jellegzetes komponálási technikája a színpadszerűen elrendezett figurák, és a természet adta díszletté magasztosuló tájkép. Ennek a korszaknak jellegzetes technikája a hosszú évek alatt kikísérletezett úgynevezett olaj-pasztell technika. Az ebből a sorozatból kikerülő alkotások a magyar műtárgypiacon az Egry életmű rekordnak számító értékesítését jelentik. A Búcsúzás ennek a festői korszaknak a jelentős, összegző, reprezentatív darabja. Egry egy hasonló olajpasztelli balatoni műve a „Viharos öböl” címmel 2014-ben egy hazai árverésen 68 millió forintig jutott a licitálás során. Műkereskedelmi tapasztalataim alapján ma több privát gyűjtő ettől magasabb áron is szeretne hozzájutni Egry József a Balatont, mint témát feldolgozó olyan epikus művéhez, mint a most vizsgált alkotás. Az Egry József „Vitorlaigazító” című védett alkotása a 2019. évi Budapesti Art Fair egyik kiemelt műtárgyaként került értékesítésre egy magyarországi gyűjtő számára. Az 1938-as alkotás vételára nem volt publikus, de információim szerint 50 millió Forint értékben kelt el.

Az értékelésnél figyelembe vettem az alkotás piaci újszerűségét, és azt a tényt is, hogy az alkotás elkészülte óta csak egyszer szerepeit, szerepelhetett a nagyközönség előtt az is évtizedekkel ezelőtt, a nyolcvanas években. Ezt követően került egy rövid időre a hazai műkereskedelembé, ahonnan jelenlegi tulajdonosa vásárolta.

VI. A SZAKÉRTŐ EGYÉB MEGÁLLAPÍTÁSAI, ÖSSZEGZÉS

A helyszíni szemlén (jelenlegi tulajdonos otthonában) a műtárgyak állapotát ellenőriztem, azokat kitűnő állapotban szakszerűen kiállítva találtam, utólagos állagmegóvás – véleményem szerint – jelenleg nem szükséges. A művek állapota mellett vizsgáltam a művek jelzetét, technikai paramétereiket.

A hivatkozott árverési leütési árak sok esetben nehezen hasonlíthatók össze más értékesítési csatornán elérhető árakkal, de klasszikus művek esetében mégis hasznos referenciaszámok találhatók az adott művész hasonló műveinek értékesítésére vonatkozóan. Azonban szakértői tapasztalatom alapján kijelenthető, hogy más értékesítési csatornán történő értékesítések összegei nem publikusak. A galériás vagy művészeti vásáron elért festményárak és a magánszemélyek közötti tranzakciók döntően szintén ismeretlenek, és az ott kialakított értékek eltérhetnek az aktuális piaci trendektől. A művek értékesítésének szempontjából vizsgálva az értéket azt tapasztaljuk, hogy az árverésen kívül értékesítésre kerülő, kiemelkedő jelentőségű főművek esetében – tapasztalatom alapján – a tulajdonosok az értékesítés során saját szubjektív értékítéletük alapján is eredményesen tudnak értékesíteni. A galériás vagy másodlagos piacon kialakult árak összegüknél fogva nehezen hasonlíthatók össze azonos művészek árverésen elkelt műveinek árával, hiszen a gyakorlatban a tulajdonos bármekkora összeget kérhet a birtokában lévő, nagyjelentőségű művekért. Az alkotások megvásárlásának egyéb aspektusa – a pénzügyi megtérülésen felül – a megbecsülés, tisztelet, társadalmi környezet elismerése.

A művek értékének meghatározását illetően az alábbi szempontokat vettem alapul:

1. A most megvételre kínált és értékelt alkotók alkotásai a magyar festészettörténet klasszikus fejezetében kiemelkedő helyet foglalnak el. Nemzetközi kitekintésben számos kapcsolódási ponttal köti össze a hazai és európai festészeti tendenciákat, műgyűjtési trendeket. Adott esetben a vizsgált művészek egy-egy alkotása nyugat-európai magángyűjteményekben és közgyűjteményekben fellelhetőek. A nemzetközi műtárgypiaci árak a hazai értékek többszöröse lehet.
2. Klasszikus alkotások értékét – véleményem szerint – nem lehet csupán a művész aukciós szerepléseinek eredményei alapján megbecsülni. Sok esetben tapasztaljuk, hogy galériás vagy magánvásárlások, esetleg állami mecenatúra alkalmával a művek vételára az aukciós piaci számok többszöröse is lehet.

3. A fontos alkotásokért – véleményem szerint – bármilyen magas árat el lehet kérni a műtárgypiacon, és a komoly gyűjtők, befektetők a nagyjelentőségű alkotások, gyűjtemények megszerzése érdekében gyakorlatilag bármilyen magas árat képesek megadni. A most megvételre kínált alkotások közül ebbe az értékkategóriába sorolható Rippl-Rónai József: Lengyel Menyhértet ábrázoló portréja, Szőnyi István: Testvérek, és Egy József: Búcsú című alkotása.
4. Általánosan megállapítható, hogy a magyarországi és nemzetközi műkereskedelmi trendeknek megfelelően a kiemelkedő klasszikus főművek egyre ritkábbak a műtárgypiacon. Értéküket befolyásolja a művek és készítőjüknek közismertsége, a művek közgyűjteményi szintű kvalitása, az értékelt művek gazdag jelentésbeli komplexitása, művészettörténeti és festészettörténeti rangjuk. Ezek alapján a most értékelt alkotások értéke a következő években várhatóan folyamatosan emelkedni fog.

Alkotó	Cím	TechnikaMéret	Jelzet	Egyéb	Alsó becscérték	Felső becscérték
	Rippl-Rónai József: Lengyel Menyhért portréja	Olaj, lemezpapír 50 x 67 cm	Jelezve balra fent: Rónai	1910 körül, Védett	160 000 000 Ft	192 000 000 Ft
	Szőnyi István: Testvérek	Olaj, fa 102 x 72 cm	Jelezve jobbra lent: Szőnyi I. 1931	1931	50 000 000 Ft	60 000 000 Ft
	Kmetty János: Csendélet	Olaj, vászon 58 x 70 cm	Jelezve jobbra lent: Kmetty	1930 évek	15 000 000 Ft	20 000 000 Ft

	Ferenczy Károly: Nagybányai tájkép	Olaj, vászon 87 x 73 cm	Jelzés nélkül	1900 körül	20 000 000 Ft	24 000 000 Ft
	Egry József: Búcsúzás	olajpasztell, papír 70 x 100 cm	Jelzve jobbra lent: Egry József	1938 és 1940 között	50 000 000 Ft	60 000 000 Ft
Az alkotások alsó és felső becsült forgalmi értéke összesen a szakvélemény készítésének időpontjában:					295 000 000 Ft	356 000 000 Ft

Véleményem szerint a szakvéleményben leírt öt darab különböző művésztől származó alkotás alsó és becsült forgalmi értékét 295 millió Forintban, míg felső becserékét 356 millió Forintban lehet megjelölni a szakvélemény készítésének időpontjában.

Budapest, 2020. július 18.

TŰZKŐ PÉTER
igazságügyi szakértő
kulturális javak piaci ár- és
értékbecslése
/010606/